

VOLKSTELLING TE RUMST IN 1702

Woord vooraf

In de voorbije decennia publiceerde Rumesta verscheidene bewerkte (volks)tellingen uit Rumst. De vroegste is die van 1693¹. Deze van 1709 en 1755 verschenen, vergezeld van een telling van voedingsgewassen uit het al eerder vermelde 1709, een impostboek uit 1782, een hoornveetelling uit 1779 en een lijst van vissers uit 1794, samen in één bundel². De telling betreffende personen, paarden, schouwen en vee uit 1747 werd gepubliceerd in het *Jaarboek* van 1998³. Een chronologisch overzicht staat hiernaast afgedrukt (zie tabel 1).

Tabel 1. Gepubliceerde bewerkte tellingen van Rumst: chronologisch overzicht.

- Volkstelling 1693
- Volkstelling 1709
- Voedingsgewassen 1709
- Personen, paarden, schouwen en vee 1747
- Volkstelling 1755
- Impostboek 1782
- Hoornveetelling 1779
- Vissers 1794

Over het "hoofd-, peerde, en beestegeld in Rumst anno 1702"

In de Spaanse en Oostenrijkse Nederlanden dienden de inwoners van Rumst belastingen te betalen aan het centrale bestuur, met name de Staten van Brabant.

Onze Zuidelijke Nederlanden waren op financieel gebied quasi autonoom. In de regeringsraden te Madrid, en nadien te Wenen, is bijzonder weinig materiaal te vinden over het Zuid-Nederlandse financieel beheer.

In elk kwartier van het hertogdom Brabant was er een rentmeesterskantoor gevestigd tot in het jaar 1629. Rumst behoorde in die periode tot het kwartier Arkel. In de 18de eeuw echter werden alle verrichtingen, zowel inkomsten als uitgaven, opgedragen aan de drie rentmeesters-generaal te Brussel, Leuven en Antwerpen. Na ontvangst van een algemene inningsopdracht vanwege de Staten verzond de rentmeester-generaal de uitzendingsbiljetten aan de lokale besturen, die de verschuldigde sommen kwamen betalen in zijn comptoir gelegen te Antwerpen.

In 1702, het jaar van onze volkstelling te Rumst, werden bovendien nog aan de rentmeester ondergeschikte impostkantoren ingericht bevoegd voor verbruiksbelastingen op o.a. bier, wijn, chocolade, thee, koffie, tabak, jenever en koetsen.

Op 2 juni 1702 voerde de landvoogd, op ordonnantie van Koning Filips V van Bourbon, koning van Spanje en onze Zuidelijke Nederlanden, een radicale wijziging van de centrale instellingen door. Deze ingrijpende wijziging van het gehele bestuursstelsel bestond erin dat de drie oude

¹ Rumesta (1985). *Volkstelling 1693 Rumst*.

² Rumesta (1987). *De bevolking van Rumst in de 18de eeuw*.

³ Frans, W. & Reusens, J. (1998). Telling van 1747 betreffende personen, paarden, schouwen en vee.

raden van de Staten van Brabant, de Raad van State, de Geheime Raad en de Raad van Financiën werden vervangen door één enkele Koninklijke Raad met als voorzitter de landvoogd don Isidoro Juan Jose Domingo De la Cueva y Benavides, markies van Bedmar, luitenant-gouverneur van de Spaanse Nederlanden en grande van Spanje van 1652 tot 1713.

De volkstelling van Rumst op 22 juli 1702 valt dan ook onder het bestek van de nieuwe Koninklijke Raad. De voornaamste plaatselijke overheden die deelnamen aan het financieel beheer van de gemeente Rumst, waren de dorpsofficier of drossaard, de schepenen, de bedezetters, de burgemeester, de collecteur en de griffier. Als voornaamste belastingsobjecten kennen we grond, gebouwen, tienden, molens, ambachten en handel, vee en personen.

De volkstelling van Rumst geeft ons een beeld van het dagelijks leven in een plattelandsgemeente en ook informatie over de gezinssamenstelling, met dien verstande dat kinderen onder de zeven jaar niet vermeld werden. Ook dat armen geen hoofdgeld dienden te betalen is een belangrijk gegeven.

De originele handschriften van deze volkstelling bevinden zich in het Rijksarchief te Anderlecht, archief Staten van Brabant, cartons nr. 392/35.

In tegenstelling tot de volkstelling van 1693 was die van 1702 heel moeilijk leesbaar, zodoende dat de mogelijkheid bestaat dat er kleine fouten ingeslopen zijn tijdens de transcriptie.

We hebben in deze bewerking de verschuldigde bedragen die de belastingsplichtige inwoners van Rumst schuldig waren bewust onvermeld gelaten, maar voor geïnteresseerde lezers zijn ze te raadplegen en beschikbaar in het lokaal van Rumesta.

Rest ons nog te vermelden dat de tekst in de bewerking zoveel mogelijk in het originele taalgebruik gelaten is, inclusief het ontbreken van leestekens.

We hopen dat we door dit werkstukje een nuttige bijdrage tot de geschiedenis van onze gemeente kunnen geven.

Volkstelling Rumpst 1702

Dezen cohier opgesomeert par de notaris De Bie belopende 828 gulden en 13 stuivers zonder daarin begrepen te zijn den heer desen heerlijkheid item vrouwe Van Eeckhoven item met alle brouwers item den molder

T hooftgelt

Lijst ofte cohier overgebracht aan den heer drossaert schout ende schepenen der heerlijkheid van RUMPST op den 30tigsten juli 1702 van al hunne ingezetenen T sij mans weduwen kinderen meiden knechten peerden koeien runders en ploegen alles in conformiteit order en exemplair ons tot dien einde toegezonden door den here raad en rentmeester van Parijs de dato 22 juli laatstleden ondertekend J B van Parijs zo ende gelijk aan ons drossaert ende schout ende schepenen is weer over gebracht en is als volgt.

In den eersten sijne exelentie Prins de Ligne heer dezen heerlijkheid maar alsoo in de instructie staat dat diegenen die bevonden zullen worden te hebben meer dan ene inkomste van al die qualiteiten officien vermeld in dezelfde instructie zullen schuldig gehouden wezen te betalen de voorzijde capitalen imposietie naar advenant van de meeste qualiteit ende alsoo denzelfden heren is Prins de Ligne ende wordt hier gesteld pro memorie

Binnen de Cuyp

Den heer pastoor alhier
Een meid

Den heer kapelaan oft onderpastoor
Een meid

Den koster alhier
Een meid
Drij koeien

De heer drossaard
Een meid

De heer schout Jonker Michiel van Siechem zijnde in de kost van de heer schout niet wetende
hoe lang hij hier zal wonen
Een dochter

De secretaris dezer heerlijkheid

De stadhouder van de heer drossaard
Een zoon oud 14 jaar
Twee koeien
Een meid
Een rund

Cornelis Audiens handwerker doende neringe
Ene herberge
Twee koeien

Peter Audiens visser

Peter de Herdt doende neringe
Een meid
Twee koeien

De weduwe Anna Hellemans winnende hare kost
Met wassen
Een dochter
Een koe

Jan Dijkmans handwerker
Een meid
Twee koeien
Twee runders

Peter Peeters visser
Een koe

Peeter Rompaey handwerker
Twee koeien

Martinus hellemans handwerker
Twee koeien

Jan Buske handwerker
Een knecht

Hendrik van den wijngaert handwerker

Huijbrecht Jansen handwerker
Twee dochters boven de 14 jaren dienende hun ouders
Twee koeien

Gille de Coninck doende neringe

Jan Booms handwerker

Bartholomeus de Clerck chirurgijn

M Cornelis Marckx smid van sijne stiel
Een knecht

Gommeer De Raedemaecker doende neringe
Een zoon

Engelbert Van de Voorden doende neringe
Twee koeien
Een meid

Henricus Verhulst raedemaecker

Guilliam De Noter raedemaecker

Jan Claes visser

Jan De Raedemaecker handwerker

Robert Joos handwerker

Jacques Mollemans handwerker
Een koe

Peeter Paternoster visser

Peeter Claes handwerker
Een dochter

Cornelis Van den Branden visser
Twee koeien

De weduwe van Cornelis Daelmans in sijn leven visser
Een koe

Jan Van looy handwerker
Een knecht

Jacob De Keijser handwerker
Een koe

De weduwe van Adriaen Thijs handwerkster
Een koe

Jan Van Den Branden handwerker
Twee koeien

Alexander Segers handwerker
Een paard
Twee koeien

Jasper Mol handwerker
Een dochter

Jan Baptist Nutincx handwerker
Een knecht

Jasper Van Cauwenberghe visser
Ten zelve huize woont de weduwe van Adriaen van Cauwenberghe spinster

Machiel Van Den Branden visser

Cornelis De Vos handwerker
Een koe
Een rund

Gillis Wuyts handwerker
Een koe
Een rund

Jan Van Bredael handwerker
Een kalf

Guilliam Van Cauwenberghe visser
Een zoon
Twee dochters
Drij koeien

Guilliam Van Litzenborgh
Sijnen wezen
Een knecht

Machiel Dierickx handwerker
Een knecht

Niclaes Aertgeerts handwerker
Drij kinderen

Gilles Van Cauwenberghe visser
Een koe

De weduwe van Jan Aertgeerts spinster
Twee dochters

Peeter De Winter timmerman van sijne stiel
Een zoon
Een meid
Twee koeien

Francois Vermaes doende neringe

Gillis van Cauwenberge doende neringe
Drij dochters dienende de vader

Peeter Wuijts schoenlapper

De huisvrouw van den heer kapitein Theunissen
Hebbende hier geene vaste domicilie
Een meid

Mr Jan Merry schoolan.

Peeter Messinck visser

Jan Messinck visser

Remi Messinck

Cornelis Messinck visser

Jan Van Cauwenberghe visser
Een koe

Peeter Van Gestel
Twee dochters
Een zoon
Een knecht
Twee koeien

De weduwe Fruytiers doende neringe met haren zoon
Een dochter

Hubertus De Coen doende neringe
Een meid

Paasschier de Coen
Sijn vader kopende bij hem de kost

Hendrik Grammont doende neringe

Den heer Hendrick Francois Stuijk Drossaerd van Waarloos

Christianus Stuijk wonende bij zijne broeder
In den selfde huis den heer Pedro Van Cauwenbergh
Drossaerd van Heindonck

Juffrouw Theresia Ruix in den selfende huise
Dochter van enen Spaansen Kapitein
Tenselfden huise twee knechten
Een meid
Vier paarden
Een half ploeg
Drij koeien
Twee runderen

De Meentocht

Jan Steylaert pachter
Een half ploeg
Twee paarden
Vijf koeien
Een knecht
Een meid

Peter Braeckmans pachter
Een ploeg
Twee paarden
Vier koeien
Een rund
Een knecht
Een meid

Jacques Vervaeken pachter
Drie kwart van een ploeg
Drie paarden
Een veulen
Zeven koeien
Een rund
Twee knechten
Een meid

Peter Vervaeken pachter
Drie kwart ploeg
Drie paarden
Vijf koeien
Twee runderen
Een dochter dienende de vader
Veertig schapen

Peter Huygelen pachter
Een ploeg
Twee paarden
Een veulen
Zeven koeien
Twee runders
Twee zonen dienende de vader
Een meid

Peter Aerts pachter
Een kwart ploeg
Een paard
Drie koeien

Merten Verept handwerker
Twee koeien

Merten Huysmans handwerker

Nicolaus Langenhoven handwerker
Twee koeien

Peter Block handwerker
Twee koeien

Peter De Bruyn handwerker
Twee koeien

Jan De Hert handwerker
Twee koeien

Jan Janssen weduwnaar handwerker
Twee koeien
Een meid

Adriaen Wijckmans den oude handwerker
Drie koeien

Adriaen Wijckmans den jonge handwerker
Twee koeien

Cornelis Wijckmans jongman handwerker

Hendrik Van Dijck handwerker
Twee koeien

Marcus De Herdt handwerker
Een dochter hem dienende
Een koe

Adriaen Vodderij pachter
Een kwart ploeg
Een paard
Drie koeien
Een meid

Peter Van Der Vliet handwerker
Twee koeien

Jan De Herdt pachter
Een kwart ploeg
Een paard
Drie koeien

Gomer Voorspoels handwerker
Twee koeien

Jan De Roye handwerker
Twee koeien

Merten De Raey handwerker

Lenart De Belder handwerker
Een koe

Joos Delvaen handwerker
Twee koeien

Jan Van dijck handwerker

Cornelis Somers handwerker
Een zoon hem dienende
Twee koeien

Francois Verlinden handwerker
Een koe

Jan De Belder handwerker
Twee koeien

Jan De Belder den jonge handwerker

Jan De Belder Guilliams zoon schoenlapper
Twee koeien

Adriaen De Belder handwerker
Twee koeien

Peter De Raymaeker handwerker
Twee koeien

Adriaen De Pooter handwerker
Een koe

Jan De Pooter handwerker
Twee koeien

Pauwels De Herdt handwerker
Een koe

Gillis Van der Auwera pachter
Een kwart ploeg
Een paard
Drie koeien
Een rund
Een meid

Gomar Verept handwerker
Twee koeien

Jan Thijs handwerker
Twee koeien

Antoon De Vosch handwerker
Drie koeien
Een zoon hem dienende

Cornelis De Vosch handwerker
Drie koeien
Een dochter hem dienende

Cornelis Berckelaer handwerker
Twee koeien
Een rund

Adriaen Janssens handwerker
Drie koeien
Een rund
Een zoon en een dochter hem dienende

Jan van den Broeck handwerker
Twee koeien
Een rund
Een jongen hem dienende

Adriaen Cools handwerker
twee koeien

Mevrouwe van Eechoven barones van Vremde naar alzo in de instructie staat dat diegene pro memorie bevonden zullen worden ofte enen van allen de qualiteiten ofte officien vermeld in den zelfden instructie zullen schuldig ende gehouden wesen te betalen de voorzijde kapitalen inopositie naar advenant van den meesten qualiteit ende alsoo denselfden vrouwe is baronesse wordt hier dan gesteld pro memorie

Mijnheer Neirrinckx als haren cappelaan
Twee juffrouwen haren dochters ieder aan 10 gulden
Twee meid
Twee knechten
Twee paarden
Drie koeien
Een rund
Jan Voorspoels handwerker
Twee koeien

Jan de Raymaecker handwerker
Een zoon hem dienende
Een meid
Twee koeien

Cornelis Verhust handwerker
Een dochter hem dienende
Een koe

Jaques De Herdt handwerker
Twee koeien

Hendrick Braeckmans pachter
Een ploeg
Een zoon hem dienende
Twee knechten
Een dochter hem dienende
Een meid
Drie paarden
Zeven koeien
Een rund

Antoon Vodderij handwerker
Drie koeien

Alexander van de Broeck pachter
Een kwart ploeg
Een paard
Twee koeien

Gommaer Voorspoels handwerker
Twee koeien

Jan Somers handwerker
Een koe
Een rund

Antoon Ceustermans handwerker
Twee koeien
Een rund

Jan Bal handwerker
Twee koeien

Gillis Eeckelaer pachter
Drie kwart ploeg
Twee paarden
Vier koeien
Een rund
Een knecht
Een meid

Karel Verlinden handwerker
Een koe
Een rund

Antoon Verlinden handwerker
Twee koeien

Jan Eliaerts handwerker
Twee koeien

Jan de Bruyn handwerker
Drie koeien

Cornelis De Bruyn handwerker

Peeter Van Dijck handwerker
Twee koeien

Jacques Verrept pachter
Een kwart ploeg
Een paard
Een knecht
Een meid
Twee koeien
Twee runders

Peter Eyckmans handwerker
Twee koeien
Een rund

Terhaeghe

Geeraert Rommens pachter
Een kwart ploeg
Een paard
Drei koeien
Twee runders
Een meid

Antoon Vertommen pachter
Een ploeg
Twee paarden
Een veulen
Vijf koeien
Twee runders
Twee knechten
Twee meiden

De weduwe Jan Poelmans pachter
Een ploeg
Een knecht
Een meid
Twee paarden
Zes koeien
Een veulen

Peeter Van Gierle handwerker
Twee koeien
Een rund

Cornelius Verhoeven pachter
Een ploeg
Twee paarden
Een veulen
Acht koeien
Twee runders
Twee knechten
Twee meiden

Jonker du Hodt zoon van de Heer Raadt du Hodt
Zijnde op het goed van zijn moeder voor enige tijd
Twee meiden
Een knecht

Augustijn Hellemans pachter
Een half ploeg
Twee paarden
Een veulen
Zes koeien
Twee runders
Een meid
Een knecht

Louis van Boom handwerker
Twee koeien

Bernaert Michiels handwerker
Twee koeien

Jan Braeckmans pachter
Een ploeg
Drie paarden
Zeven koeien
Drie runders
Twee knechten
Twee meiden

Remi van Robbroeck handwerker
Twee koeien

De weduwe Nicolaas Verschueren spinster
Een dochter
Een koe

Merten van de Wauwer handwerker
Twee koeien
Een knecht
Een meid

Cornelis Struyf handwerker
Een koe

Pauwels Aps handwerker
Een koe

De weduwe Verstrepen steenbakkeres
Twee meiden
Twee koeien

Hendrik de Jonghe handwerker
Twee koeien

Jan Verrept handwerker
Een koe

Peeter van de Velde handwerker
Een koe

Adriaen Coeckelbergh handwerker
Twee koeien
Een dochter hem dienende

Jan Verrept handwerker clijnen mol
Drie koeien

Adriaan Bal handwerker
Twee koeien
Een meid

Cornelis De Jonghe handwerker
Een koe

De weduwe Michiel de Bruyn spinster
Een zoon
Een dochter
Twee koeien

De weduwe Jan Verrept spinster

Peter Verrept handwerker

Peter de Prost handwerker
Drie koeien
Een meid

Jan Eyckmans handwerker
Drie koeien

Cornelis Schoeters handwerker
Gommaar Struyf handwerker
Twee koeien

Jan Franck handwerker
Twee koeien

Cornelis Cop handwerker
Twee koeien

Peter Kennis pachter
Een kwart ploeg
Een paard
Twee koeien
Een rund

Corijn Cop handwerker
Een koe
Een zoon hem dienende

Peeter Somers handwerker
Twee koeien

Peter Rijpens pachter
Een kwart ploeg
Twee paarden
Vier koeien
Een rund
Een knecht
Een meid

Jan van Wauwer pachter
Een kwart ploeg
Twee paarden
Vier koeien
Een rund
Een knecht
Een meid

Jan Vervliet handwerker
Twee koeien

Jasper de Voeght handwerker
Twee koeien
Een rund
Een zoon hem dienende

Michiel Dijckmans handwerker
Twee koeien
Een rund

Jan de Vosch handwerker
Twee koeien

Gommaar Ceulemans handwerker
Twee koeien

Mathijs Van Camp handwerker
Een koe

Cornelis Van ... handwerker
Twee koeien

Jan Eyckmans handwerker
Een koe

Jan Asselberghs pachter
Drie kwart ploeg
Twee paarden
Vijf koeien
Twee runders
Twee meiden
Een knecht

Hendrick Daes handwerker
Een koe

Sieur Peeter van Eemelen houdende pachterije
Een half ploeg
Een paard
Drie koeien
Een rund
Een dochter
Een knecht
Een meid

De weduwe van Peeter Devos pachteres
Met haar zoon
Een ploeg
Twee paarden
Zeven koeien
Twee runders
Een knecht
Een meid

Jan Faes handwerker
Twee koeien

Peter Hen pachter
Een half ploeg
Een paard
Een veulen
Vier koeien
Een meid

Brouwerijen

Onder desen heerlijkheid zijn gene brouwerijen in banning (?) gedeclareert wordt dat in desen heerlijkheid zijn zeven ketels ofte brouwerijen waarvan de enen is bewoond door Niklaas Van Cauwenberghe inhoudende acht tonnen nats

Denzelven twee dochters
Drie koeien
Een kalf

Peeter Mertens hebbende een ketel
Inhoudende acht tonnen nats
Denzelven een paard
Een meid
Drie koeien
Een kalf

Adriaen Huijgelen hebbende een ketel
Inhoudende acht tonnen nats
Een meid
Twee koeien
Tenselden huis is wonende de weduwe van Cornelis Ceulemans
Winnende haren kost met wassen

Jan Braeckmans hebbende een ketel
Inhoudende acht tonnen nats
Een knecht
Een paard
Vier koeien
Een kalf

Guilliam Van Cauwenberghe hebbende een ketel
Inhoudende vier tonnen nats
Een knecht
Een meid twee koeien
Een kalf

Guilliam Roels hebbende een ketel
Inhoudende acht tonnen nats
Twee knechten
Een meid
Twee paarden
Drie koeien

Niclaes Verhaeghen hebbende een ketel
Inhoudende acht tonnen nats
Een knecht
Twee koeien

Van welken brouwerijen enen alleen wel suffisant is ons jaarlijks te brouwen tot gerief van de gehelen gemeente bewijst van consideratie dat in den herbergen daarhene luttele neringhe is dat nauwelijks ander bier dan Liersen Caves wordt gesleten ende dat bewijst dat den stad Mechelen

insgelijks diffirente bieren in de selfden heerlijkheid van Rumpst gesleten worden soo hebben wij allen de voorzijden brouwerijen omde verhaalde redenen gestaan op twee brouwerijen degenen van gans den taks van het hoogstgoed selven beloopt ter somme van zestien gulden

Molens

Onder desen heerlijkheid en is genen bam ofte bandmolen alleen enen windmolen daar er niemand van desen gemeente is verobligeert te laten malen denselfden wordt gebruikt bij Remigius Van Dijck

Een zoon wonende bij denselfden Van Dijck

Een meid

Drie koeien

Wij drosaert schout ende schepenen ende bedesetters der heerlijkheid van Rumpst verklaren ende attesteren bij desen op den respectieven ede gedaan in hunne officie dat den lijst ofte cohier bij den voorsijden personen aan ons also is aangebracht

Voor kennis der waarheid desen laatsten

Door onsen bedesetters op den tienden Juli 1702

Borkelmans 1702

Armen van Rumpst

Jan Vermeulen handwerker arm

Item in het zelfden huis Josina Mol arm

Hendrik Claes arm

Jan Pompelamon arm

Jenneken De Backer wezende simpel

De weduwe Remi Lens arm

Jasper Sanders arm

Jenneken Heremans arm

Phillips Verlinden arm

Christiaen Claes arm

De weduwe van Peeter Faes arm

Andries Ceulemans arm

Jacques Op De Beeck arm

Adriaen Verlinden arm

Peeter Schaep arm

Jan Claes lazarus arm

Bastiaen Aertgeerts arm

Melsen De Moor arm

Cornelis Op De Beeck arm

Adriaen Schaep arm

Jan Verlinden arm

Jan De Vischer arm

Antoon Berckmans arm

Peeter Berckmans arm

Gommeer IJns arm

Rommens arm

Peeter Van Robbroeck arm

De weduwe Joossens arm

De weduwe Jacques Verrept arm

Peter Bauw arm

Andries Verlinden arm

De weduwe Jan Mampaey arm

Huybrecht Ver(linden?) arm

Supra script

PASTOOR IJSERMANS PASTOOR IN RUMPST

Geraadpleegde werken

- Coppens, H. (1990). De financiële instellingen van een Brabantse plattelandsgemeente. Onuitgegeven nota's bij de lessencyclus voor historici en belangstellenden, UFSIA, departement geschiedenis.
- Frans, W. & Reusens, J. (1998). Telling van 1747 betreffende personen, paarden, schouwen en vee. In: *Jaarboek 1998*. Rumst: Rumesta.
- Rumesta (1985). *Volkstelling 1693 Rumst*. Rumst: Rumesta.
- Rumesta (1987). *De bevolking van Rumst in de 18de eeuw*. Rumst: Rumesta.

Dank aan Chris Apers, die ons attent maakte op deze telling.

Rudy Schaerlaecken